

Křivoklátsko ve světle leteckého laserového skenování. Archeologické památky východní části CHKO

Autor: Veronika Rohanová

Školitel: PhDr. Jan John, Ph.D.

Odevzdáno: 2016 – přepracovaná verze

Katedra archeologie, Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni

V r. 2016 odevzdala Veronika Rohanová přepracovanou verzi své diplomové práce (původní verze byla odevzdána v loňském roce). Práce se zabývá vyhledáváním, evidencí a dokumentací archeologických objektů zachycených prostřednictvím leteckých laserových snímků. Tomuto tématu nesporně patří budoucnost: je pravděpodobné, že nejméně jedna z nastupujících generací archeologů stráví nad lidarovými snímky více času než v terénu a přinese archeologickému bádání ohromné množství nového materiálu. Z tohoto důvodu jde o téma potřebné, neboť bychom měli urychleně hledat metody, jak objekty patrné na LLS snímcích efektivně třídit, popisovat a evidovat.

Výsledkem diplomové práce (podle údajů na str. 16-17 aj.) měla být (1) databáze objektů patrných na lidarových snímcích, jejich převedení do (2) mapy a zhotovení (3) detailnějších map polykulturních či jinak složitějších lokalit. Dále mělo být provedeno (4) ověření vybraných objektů terénním průzkumem – oproti předchozí verzi ubyl bod porovnání zjištěných objektů se starými mapami.

Kromě popisu metodiky LLS snímkování (str. 2-5) je práce uvedena diskusí pojmu krajina (str. 6-9). Text předchozí verze práce nemám k dispozici, avšak opět mohu konstatovat, že autorka cituje řadu definic většinou převzatých ze sekundárních zdrojů, ale sama k významu pojmu krajina v archeologii jasné stanovisko nezaujímá a ani v novém textu nám neříká, jak se teoretické definice krajiny promítají do její další práce. Možná, že se bez těchto definic bylo možné i obejít, zejména v těch případech, kdy jim sama autorka evidentně dost nerozuměla: např. překlad „clearly defined (landscape)“ jako „čistá definice“ nedává podle mě v češtině žádný smysl.

Jádrum práce je typologie či kategorizace příznaků na LLS snímcích, u kterých lze předpokládat antropogenní původ. Ani v nové verzi práce však autorka naše očekávání v ohledu typologické klasifikace objektů příliš nenaplnuje. Objekty napřed morfologicky dělí (viz str. 18) na malé a velké; bodové, plošné a liniové; konvexní, konkávní a zrcadla (až potud celkem správně), nicméně pak píše, že se hodlá věnovat „druhé skupině objektů“ [která to je?], „tedy objektům bodovým, plošným a liniovým“ [??]. Tuto skupinu rovnou dělí na milířišťe, lomy, jámy, případně mohyly, řopíky atd., aniž by ovšem uvedla, jak se tyto funkční (nikoliv morfologické) kategorie mají k úvodnímu schématu. Celkově zmatený výklad pak doplňují i kuriózní analogie a formulace: např. jako analogie k valům na Křivoklátsku se jako jediné příklady uvádějí geoglyfy na planině Nazca a „nesmírně dlouhé nasucho poskládané kamenné zdi určené k lovu zvěře používaných[!] v Jordánsku“. Takový pokus o klasifikaci tvarů mi na archeologickou diplomovou práci připadá poněkud slabý, a to zejména s ohledem na to, že se práce zabývá vytvořením databáze, čemuž určitá kategorizace jevů musí předcházet.

Celkovou mapu a plány jednotlivých lokalit jsem ani v nové tištěné verzi práce nenalezl. Mezi přílohami je k dispozici pouze několik lidarových snímků zvětšených do různých měřítek; lze konstatovat, že autorka k těmto obrázkům přidala alespoň grafická měřítká. Na přiloženém CD je pak sedm map většího geografického záběru (zřejmě nově přidaných); tato dokumentace ovšem trpí několika zásadními nedostatky:

- nikde v textu ani na CD nejsou k těmto mapám popisky (pouze zcela nedostatečně a nevhodně v názvech souborů);

- většinu map nelze zasadit do prostoru: mají sice grafické měřítko, ale nemají ani souřadnice, ani žádný geografický popis (jsou to někdy slepé mapy vodní sítě s barevnými plochami, které znázorňují neznámé veličiny);
- ani mapy s pozadím odvozeným z topografických map nejsou v tomto ohledu použitelné, neboť zřejmě při převodu do JPG byly rastrovány tak, že podklad není čitelný. Pokud by čtenář nepoznal rozmazaný tvar řeky Berounky, nevěděl by vůbec, v které části země se autorčin výzkum nalézal. Zdá se, že si autorka tyto výstupy před odevzdáním ani neprohlédla, příp. se domnívala, že si je neprohlédnou hodnotitelé.

Databáze útvarů pozorovatelných na lidarových snímcích je poměrně rozsáhlá, obsahuje přes 1000 objektů. Toto lze jistě hodnotit jako přínos práce a svědčí to o poctivé práci nad lidarovými snímky. Dané výsledky jsou dány k dispozici v podobě souboru georeferencovaných bodů se stručným popisem.

Při sestavování původní databáze se autorka nevyvarovala některých formálních chyb, které v druhé verzi práce vesměs opravila, což lze hodnotit kladně (s výjimkou pole číslo objektu, které není nutno uvádět znakem „č.“, ale v principu ani to nevadí).

Liniové objekty v nové verzi databáze již nejsou evidovány jediným bodem, ale několika body, což se k jejich povaze hodí lépe; ovšem problematice evidence liniových se autorka dále nevěnuje.

Pozitivně lze hodnotit, že se autorka pokusila některé objekty verifikovat povrchoým průzkumem, i když jejich počet není celkově nijak velký.

Diplomová práce obsahuje solidní heuristický základ. Databázové zpracování zjištěných objektů je v nové verzi práci výrazně kultivovanější než ve verzi předchozí a překládá zajímavý korpus dat využitelných pro další výzkum. Text práce je víceméně popisný a rovněž závěry práce jsou velmi chudé (str. 65). Zpracování map má nadále spíše podprůměrnou kvalitu.

Souhrnně se domnívám, že diplomovou práci lze uznat jako dostatečnou k obhájení a navrhuji hodnocení „dobrá“.

PhDr. Martin Kuna, Ph.D., DSc.
Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i.
kuna@arup.cas.cz, 604204699